

ภู มิ ข อง พ ระ อ น า ค า มิ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็สมณะที่ ๓ เป็นไหน ดูก่อน
ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในศาสนานี้ มีความสิ้นไปแห่งสังโยชน์เบื้องต่ำ
๕ อย่าง เป็นโปปาติกะ ปรีณิพพานในภพนั้น ไม่เวียนกลับ
มาจากโลกนั้น ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยบุคคลนี้คือ สมณะที่ ๓
ในพุทธศาสนา

ภูมิของพระอนาคามี

๕๑๔

การที่จะดำรงชีวิตให้เป็นอยู่ด้วยความบริสุทธิ์ มีจิตใจ
สูงส่งมั่นคงในคุณธรรม ดำเนินอยู่บนเส้นทางของพระอริยเจ้า
สร้างบารมีให้เต็มเปี่ยมบริสุทธิ์บริบูรณ์นั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย ผู้มีบุญ
มีดวงปัญญาบริสุทธิ์ มีดวงใจที่ผ่องใสเท่านั้น จึงจะใช้ชีวิต
ได้อย่างคุ้มค่า เดินหน้าไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างถูกต้อง
ปลอดภัย ทั้งภัยในปัจจุบันนี้ ภัยในอบายภูมิ ตลอดจนภัย
ในสังสารวัฏ การที่จะให้พ้นจากภัยเหล่านี้ เราจะต้องสั่งสมบุญ
ให้มากๆ มีความหนักแน่นตั้งมั่นอยู่ในเส้นทางแห่งความดี รักใน
การประพฤติปฏิบัติธรรม หมั่นนั่งธรรมะทุกๆ วัน อย่าให้ขาด
แม้แต่วันเดียว ต้องตั้งใจมั่นอย่างนี้จึงจะพบกับความสุขสวัสดิ
ตลอดไป

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน จุลลสีหนาทสูตร ว่า

“กตโม จ ภิกขเว ตติโย สมโณ อิธ ภิกขเว ภิกขุ
ปญจนนํ โอรัมภาคิยานํ สญโฆชนานํ ปรีกษยา โอปปาติโก
โหติ ตตถ ปรีนิพพายี อนาวตติธมโม ตสฺมา โลกา อยํ ภิกขเว
ตติโย สมโณ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็สมณะที่ ๓ เป็นโณ ดูก่อนภิกษุ
ทั้งหลาย ภิกษุในศาสนานี้ มีความสิ้นไปแห่งสังโยชน์เบื้องต่ำ
๕ อย่าง เป็นโอปปาติกะ ปรีนิพพานในภพนั้น ไม่เวียนกลับ

ภูมิของพระอนาคามี

๕๑๕

มาจากโลกนั้น ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อริยบุคคลนี้คือ สมณะที่ ๓ ในพุทธศาสนา”

*ในครั้งนี้เราจะมารับฟังเรื่องโลกุตตรภูมิขั้นที่ ๓ ซึ่งเรียกชื่อว่า อนาคามีโลกุตตรภูมิ คือภูมิที่พ้นจากโลกของท่าน ผู้จะไม่กลับมาอีก หมายความว่า ท่านผู้ใดบรรลุถึงภูมินี้แล้ว ท่านผู้นั้นได้ชื่อว่าเป็นพระอนาคามีอริยบุคคล ถือว่าเป็นสมณะที่ ๓ ในพระพุทธานุสสา ท่านจะไม่กลับมาเกิดในกามาวจรภูมิ คือ มนุษย์โลกและเทวโลกอีก คำว่า “สมณะที่แท้จริง” ในพระพุทธานุสสานั้น หมายถึงผู้ที่มิใช่สงฆ์บุคคลหนึ่งได้อย่างสมบูรณ์ ตั้งแต่เข้าถึงธรรมกายโคตรภู หลุดพ้นจากความเป็นปุถุชน แต่ยังไม่ถึงความเป็นพระอริยเจ้า ถ้าหากทำให้สงฆ์บุคคลหนึ่งเข้าไปเรื่อยๆ จนเข้าถึงธรรมกายพระโสดาบันเป็นต้นไป กระทั่งไปถึงธรรมกายอรหัต เป็นพระอรหันต์ ผู้หลุดพ้นจากอสังกิเลส ทั้งปวงนั้นแหละจึงจะเรียกว่าสมณะ ผู้สงบอย่างแท้จริง เป็น ผู้ที่ดำรงตนอยู่ในฐานะปุชณียบุคคล ที่ควรแก่การเคารพสักการบูชาของมนุษย์และเทวดาทั้งหลาย

สำหรับนักปฏิบัติธรรมผู้มุ่งปฏิบัติเพื่อให้ได้บรรลุเป็น

*ภูมิวิลาสินี (พระพรหมโมลี)

ภูมิของพระอนาคามี

๕๑๖

พระอนาคามีนี้ ต้องเป็นผู้มีสมาธิเยี่ยม พระอนาคามีมรรคญาณจึงจะปรากฏขึ้นได้ ตามหลักทั่วไป พระอนาคามีบุคคลนี้ เมื่ออนาคามีมรรคญาณบังเกิดขึ้นแล้ว อริยมรรคนั้นก็จะประหารอนุสัยกิเลส ๒ ตัว คือ กามราคานุสัย และปฏิฆานุสัยให้สิ้นไป กามราคานุสัยได้แก่ความยินดีพอใจในกามคุณต่างๆ กามราคะนี้เป็นประจุภาพมายาในดวงจิต ทำให้สัตว์ทั้งหลายติดอยู่ในภพ อันเป็นวัฏฏะทุกข์รำไป เพราะฉะนั้นพระอนาคามีบุคคลจึงสามารถขจัดอนุสัย คือ กามราคะได้โดยเด็ดขาด เพราะท่านละกามราคะชนิดละเอียดประณีตที่สุดได้

พระอนาคามีอริยบุคคลนี้ นอกจากจะประหารอนุสัยได้อีก ๒ ประการ ดังกล่าวมาแล้ว ยังสามารถที่จะเข้าถึงอนาคามีผลสมบัติ เสวยอารมณ์พระนิพพานได้ตามจิตปรารถนาอีกด้วย แต่ก็ยังเป็นสมบัติน้อยๆ ไม่เข้มข้นเหมือนนิโรธสมบัติของพระอรหันต์ พระอนาคามีท่านมีความพิเศษอยู่อย่างหนึ่ง คือเมื่อจุติแล้ว จะไม่กลับมาเกิดในกามาวจรภูมิอีก ท่านจะไปอุบัติเป็นพรหมผู้ทรงคุณวิเศษที่ปัญจสุทธาวาสพรหมโลกชั้นใดชั้นหนึ่ง แล้วสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ดับขันธเข้าสู่พระนิพพานในพรหมโลกนั้น

มีความรู้ที่น่ายกย่องว่า การที่จะมีโอกาสไปเกิดในพรหมโลกได้นั้น จะต้องปฏิสนธิด้วยอำนาจฌานสมบัติซึ่งเป็นผล

ภูมิของพระอนาคามี

๕๑๓

ของฌานกุศล สำหรับพระอนาคามีอริยบุคคลที่ได้ฌานลาภี
บำเพ็ญสมถกัมมัฏฐาน ได้สำเร็จฌานมาก่อนก็ไม่มีปัญหา คือ
ต้องไปเกิดในพรหมโลกได้แน่ๆ แต่สำหรับพระอนาคามีที่ได้
บรรลุนาคามีบุคคลในฉัพพลันตนั้นใด เมื่อท่านถึงกำหนดอายุ
ขัยใกล้จะจุติ จะมีฌานพิเศษชนิดหนึ่งชื่อว่า มรรคสิทธิฌาน
บังเกิดขึ้น แล้วจะเป็นปัจจัยน้อมนำให้ท่านไปอุปบัติใน พรหมโลก
เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าท่านจะถึงแก่ภรรณภาพลงโดยไม่ทันรู้ตัว
เช่น สมมติว่าในขณะที่กำลังหลับอยู่ หรือมีผู้มาทำร้ายให้
ถึงแก่กรรมในทันทีโดยมิได้รู้ตัว มรรคสิทธิฌานก็จะพลันบังเกิด
ขึ้นแก่ท่านก่อน แล้วธรรมกายพระอนาคามีจะนำไปอุปบัติใน
ปัญจสุทธาวาสภูมิ

เมื่อท่านไปอุปบัติเป็นพรหมในชั้นสุทธาวาสพรหมโลก
ก็จะมีโอกาสได้ปฏิบัติธรรมต่อจนได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ และ
ดับขันธเข้าสู่พระนิพพานตามประเภทของพระอนาคามีอริยบุคคล
๕ ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ ๑ อันตรاپรินิพพายี คือพระอนาคามีที่ไป
อุปบัติในสุทธาวาสพรหมโลกภูมิใดภูมิหนึ่ง แล้วตั้งใจปฏิบัติธรรม
จนได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ และดับขันธเข้าสู่พระนิพพาน
ภายในช่วงอายุครึ่งแรกของสุทธาวาสภูมิพรหมโลกที่ท่านสถิตอยู่

ภูมิของพระอนาคามี

๕๑๘

ประเภทที่ ๒ อุปหัจจปรินิพพายี คือพระอนาคามีบุคคล
ที่ไปอุปบัติในสุทธาวาสพรหมโลกภูมิใดภูมิหนึ่งแล้ว สำเร็จเป็น
พระอรหันต์ และดับขันธเข้าสู่พระนิพพาน ภายในอายุครึ่งหลัง
ของสุทธาวาสพรหมโลกที่ท่านสถิตอยู่

ประเภทที่ ๓ อสังขารปรินิพพายี พระอนาคามีที่ไปอุปบัติ
ในสุทธาวาสพรหมโลกภูมิใดภูมิหนึ่งแล้ว สำเร็จเป็นพระอรหันต์
ในภูมินั้นอย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องใช้ความเพียรมาก แล้ว
ดับขันธเข้าสู่พระนิพพาน

ประเภทที่ ๔ สสังขารปรินิพพายี คือพระอนาคามี-
อริยบุคคลที่ไปอุปบัติในสุทธาวาสพรหมโลกภูมิใดภูมิหนึ่งแล้ว
สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในภูมินั้น โดยต้องใช้ความเพียรพยายาม
อย่างแรงกล้า แล้วดับขันธเข้าสู่พระนิพพาน

ประเภทที่ ๕ อุทธังโสโตกนิฏฐคามิ คือพระอนาคามี
ที่ไปอุปบัติในสุทธาวาสพรหมโลกชั้นต่ำที่สุด คือ ชั้นอวิหาสุทธาวาส
พรหมโลก แล้วจึงจุติไปอุปบัติในสุทธาวาสพรหมโลกชั้นสูงขึ้นไป
ตามลำดับ คือ อตปปา สุทสสา สุทสสี และอกนิฏฐะ แล้วจึงได้
สำเร็จเป็นพระอรหันต์

ตามที่หลวงพ่อดีเล่ามานี้ เป็นประเภทของพระอนาคามี
ซึ่งเมื่อท่านละโลกไปแล้ว จะมุ่งสู่ปัญจสุทธาวาสพรหมโลก

ภูมิของพระอนาคามี

๕๑๕

อย่างเดียว ไม่กลับมาสู่เทวโลกหรือมนุษยโลกอีก แต่หากสมัยใด มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาอุบัติตรัสรู้ในโลก พระอนาคามี-อริยบุคคลก็จะหาโอกาสลงมาสู่มนุษยโลก เพื่อที่จะได้เห็น และฟังพระธรรมเทศนาจากพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นครั้งเป็นคราวไป เหตุการณ์เช่นนี้ก็มีอยู่บ้างเหมือนกัน เพราะพระอนาคามีเหล่านี้ตระหนักดีว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้เลิศที่สุดในภพ ๓ เป็นครูของมนุษย์และเทวดา รวมไปถึงพรหม และอรูปพรหมทั้งหลายอีกด้วย การที่ท่านได้บรรลุดรรมเป็นพระอนาคามี ก็เพราะอาศัยการฟังธรรมจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ก่อนๆ จึงมีความเคารพเลื่อมใสในพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก

นี่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับโลกุตตรภูมิขั้นที่ ๓ คือ อนาคามีบุคคล ผู้ได้ชื่อว่าเป็นสมณะที่ ๓ ในพระพุทธานุศาสน์ เป็นสมณะแท้หรือพระแท้ คือ ได้เข้าถึงพระธรรมกายนั่นเอง เพราะฉะนั้น หลวงพ่อจึงมีความปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้ทุกคนในโลกได้เข้าถึงพระธรรมกาย ซึ่งการที่จะเข้าถึงได้นั้นต้องอาศัยการปฏิบัติธรรมอย่างถูกวิธี ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทำทุกวันและตลอดเวลา แม้เราจะอยู่ในอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน หรือทำภารกิจอันใดก็ตาม ให้หมั่นนำใจมาวางไว้ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๓ ฝึกหยุด ฝึกนิ่ง ตรึกถึงดวงแก้ว หรือองค์พระบ่อยๆ ใจเราจะได้

ภูมิ ของ พระอนาคามี

๕๒๐

ผูกพันกับพระรัตนตรัย

แม้บางครั้งประสบการณ์ภายในอาจมีขึ้นมีลง สว่างบ้าง
มืดบ้าง เห็นบ้าง ไม่เห็นบ้าง ขอให้ทำไปเถอะ เพราะความ
สม่ำเสมอเป็นหัวใจของการเข้าถึงธรรม บางที่เราอาจจะรู้สึกว่า
มันไม่ก้าวหน้า นั่นเราคิดไปเอง แต่ที่จริงมันก้าวหน้าไปเรื่อยๆ
เหมือนการปลูกต้นไม้ เราอาจจะสังเกตไม่ออกว่ามันโตขึ้นวันละ
กี่เซ็นต์ แต่ความจริงมันเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ โตขึ้นทุกวัน
เปลอประเดี้ยวเดียว ก็เป็นต้นไม้ใหญ่ผลิดอกออกผลแล้ว
เพราะฉะนั้นอย่าท้อ ให้มันทำความเพียรต่อไป ความพยายาม
อยู่ที่ไหน ความสำเร็จย่อมอยู่ที่นั่น ให้ขยันนั่งธรรมะ ภารกิจ
กับจิตใจต้องไปด้วยกัน และจงจำไว้ว่า ความขยันหมั่นเพียร
เท่านั้นจะทำให้เราได้เข้าถึงพระธรรมกายภายในกันทุกคน

